

TEM 31.5.2023

Tietopyyntö hallitusneuvotteluiden tueksi / 8.1. Sisäinen turvallisuus -jaosto VN/10717/2023

Minkä verran lisärahoitusta vaaditaan kotoutumiskoulutukseen, jotta seuraava tavoite saavutetaan: 5-10 % kotoutumispalvelujen piirissä olevista kotoutuu ruotsin kielellä?

Ruotsinkielisen kotoutumisen edistäminen edellyttää ennen kaikkea ohjaus- ja neuvontatyötä tekevien tietoisuuden lisäämistä ruotsiksi kotoutumisen mahdollisuuksista. Lisäksi tarvitaan riittävästi ruotsinkielisiä kotoutumispalveluja, kuten kotoutumiskoulutusta. Lisärahoituksen tarpeeksi näiden molempien osalta arvioidaan noin 1 miljoona euroa vuodessa.

Kotoutumiskoulutusta toteutetaan tällä hetkellä sekä työvoimakoulutuksena että omaehtoisina opintoina, joita toteuttavat muun muassa vapaan sivistystyön oppilaitokset. Työvoimakoulutuksena toteutetun kotoutumiskoulutuksen hankinnasta vastaavat tällä hetkellä ELY-keskukset, ja siihen osallistuvat työnhakijana olevat kotoutuja-asiakkaat. Työvoimakoulutuksena järjestetyn ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen toteutuneiden hintojen osalta voidaan todeta, että ne eivät juurikaan poikkea suomenkielisen kotoutumiskoulutuksen hinnoista.

Valtioneuvoston selonteossa kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista on kiinnitetty huomiota ruotsinkielisen kotoutumisen vahvistamiseen. Tähän liittyen selonteossa esitettyjä keskeisiä toimenpiteitä ovat:

- Vahvistetaan ruotsinkielistä kotoutumista sekä ruotsinkielisen kotoutumisen edistämisen osaamista ja tietopohjaa valtakunnallisessa osaamiskeskustoiminnassa.
- Kehitetään kotoutumisen edistämisen palveluita ja varmistetaan sujuva kotoutumispolku molemmilla kansalliskielillä. Tavoitellaan ruotsin kielellä kotoutuvien määrän kasvua niin, että määrä suhteellisesti vastaisi vähintään ruotsinkielisten osuutta väestöstä.
- Kasvatetaan ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen tarjontaa, jotta maahanmuuttajille on tosiasialliset mahdollisuudet valita kotoutumiskielekseen myös ruotsi.

Ruotsinkielistä kotoutumisen edistämistä on toteutettu erityisesti Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla. Esimerkiksi Pohjanmaan ELY-keskus on hankkinut kotoutumiskoulutusta siten, että koulutuksenjärjestäjän on toteutettava ryhmiä tarpeen mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi, ja koulutuksen hinta on erikielisissä toteutuksissa sama. Uudenmaan ELY-keskuksen hankkiman ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen opiskelijatyöpäiväkohtainen hinta on ollut hieman matalampi kuin suomenkielisen kotoutumiskoulutuksen keskimääräinen hinta. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hankkimassa ruotsinkielisessä kotoutumiskoulutuksessa hinta on ollut hieman korkeampi kuin tavanomaisissa suomenkielisissä kotoutumiskoulutuksissa mutta kuitenkin edullisempi kuin ammattiin suuntautuvissa kotoutumiskoulutuksissa. Kalliimpi hinta selittyy ensinnäkin sillä, että tässä koulutuksessa on edellytetty kahden opettajan samanaikaista käyttöä. Tämä on tarpeen siksi, että ruotsiksi kotoutuvien vähäisen määrän takia samaan opiskeluryhmään on otettu eritasoisia ja eri tahtiin eteneviä opiskelijoita, joiden opetuksen eriyttäminen onnistuu paremmin kahden opettajan voimin. Toinen syy korkeammalle hinnalle on se, että koulutusta toteutetaan verkossa, minkä lisäksi on edellytetty sitä, että opettajat käyvät tapaamassa opiskelijoita eri puolilla Suomea lähiopetuspäivissä. Tälle kurssille on siis kerätty ruotsiksi kotoutuvia opiskelijoita eri puolilta Suomea. Opettajien jalkautuminen eri puolille Suomea nostaa koulutuksen kustannuksia.

Ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen lisääminen ei siis välttämättä vaatisi lisärahoitusta, koska koulutuksen hinta on samassa haarukassa muun kotoutumiskoulutuksen kanssa siten, että toteutukset, joissa palveluntuottajalta vaaditaan enemmän joustavuutta, maksavat enemmän. Jotta ruotsinkielistä kotoutumiskoulutusta voitaisiin toteuttaa aiempaa useammalle Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hankkiman koulutuksen kaltaisesti hyvin räätälöitynä, lisärahoitustarpeeksi arvioidaan

500 000 euroa vuodessa. Tällä voidaan joko kolminkertaistaa Varsinais-Suomen mallin mukaisen koulutuksen volyymi tai esimerkiksi lisätä myös ruotsinkielistä koulutusmateriaalia koulutusten tueksi.

Ruotsin kielellä kotoutuvien osuuden kasvattamisessa olennaista on paitsi palveluiden kuten kotoutumiskoulutuksen tarjoaminen ruotsiksi, myös ohjaus- ja neuvontatyötä tekevien määrän ja tietoisuuden lisääminen ruotsiksi kotoutumisen mahdollisuuksista. Tämän vahvistamiseksi arvioidaan tarvittavan 500 000 euroa vuodessa. Valtioneuvoston kansalliskielistrategiaa koskevan periaatepäätöksen (2012) mukaan Suomeen asettuville ulkomaalaisille tulee antaa kotoutumislain mukaisissa palveluissa järjestelmällisesti tietoa Suomen kaksikielisyydestä ja suomen ja ruotsin kielen kurssitarjonnasta sekä kaksikielisyyden merkityksestä työmarkkinoilla. Lisäksi periaatepäätöksessä suositellaan, että erityisesti kaksikielisillä paikkakunnilla aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen hankinnassa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen koulutustarpeet, jotta työelämälähtöinen suomen ja ruotsin oppiminen on mahdollista. Kotoutumiskielen valinnassa tärkeää on ottaa huomioon henkilön kokonaistilanne.